

Itt születtem

Bályok

Bályok Bihar megye északkeleti részén, a Berettyó bal partján terül el. Lakosainak száma majd másfélezer.

■ Első írásos említése 1213-ból való. A birtokot Mátyás király elkobozta Bályoki Szilveszter földesúrtól, és a váradi püspöknek adományozta, aki a Berettyó mentén elterülő ligetbe fából készült kastélyt terveztetett. Ez 1491-ben, amikor már a Somlyói Báthoryak voltak a tulajdonosok, fel is épült. 1884-ben házasság révén a Károlyi családé lett. Ők építették a ma is álló, impozáns, barokk stílusú kastélyt. Két épületét folyosó köti össze, amely alatt a Kisberettyó folyik át. Két partja köborítású, vírággal szegélyezett volt, vizét egy méter magasra felduzzasztották, hogy csónakázni lehessen rajta. A parkot 783 évelő és 1108 lombhullató fával telepítették be. Íme néhány ritkaság: kínai pagoda, török moqoró, kaliforniai ciprusfa, amerikai tölgy,

Bályokot nehéz „magasról” fényképezni

Ki vigyáz ma a grófi kastélyra?

kaukázusi-, fehér Douglas-, mocsári fenyő (amiből Romániában ezen kívül még csak két példány volt), virginiai boróka, évszázados köris és platánfák. 1944-ben a grófok elmentek, a kastély és parkja „senki földje” lett. Azóta több intézmény is helyet kapott benne, de állapota folyamatosan romlik. 1981-ben a parkot védetté nyilvánították. Sajnos a védettségből semmi sem valósult meg.

■ A bályoki kazettás mennyezetű református templom négy részletben épült. A legrégebbi, a gótikus kápolna az Árpád-kor végén, 1298-ban, a nagyhajó és a tölgyfából X alakban összeácsolt harangláb a XVI. században épült. Az illesztéseket keményfából faragott szegekkel fogták össze. A XVII. század vége felé felépült a torony. 1895-ben felújítják a templomot, és megépítik a déli szárnyat, a mai főbejárattal. 2001-ben a külső-belső javítás eredményeként a bályoki református közösség „Pro Ecclesia” díjat kapott. A vallási türelem legszebb bizonyítéka, hogy a kis létszámú katolikusok templom híján, havonta egyszer a református templomban tartják a misét.

Négy korszak egy templomban

Karunkkal mérjük és védjük

■ Iskolánk 1700, óvodánk 1847 óta van. A mostani kétnyelvű iskolát 1964-ben avatták fel. Azóta sok átalakításon, modernizáláson ment át, jelenleg a központi fűtés felszerelésén szorgoskodnak.

■ A monda szerint az első bályoki ház a Felszezen épült meg. Lankás dombok aljában, dús lombú fák között bővizű forrás csobogott. Bályoki Szilveszternek megtetszett ez a hely. Elhatározta, hogy házat épít a forrás mellett, ám egy kígyó élt ott, s a környékről mindenkit elriasztott. Az ifjú nagy tükröt tartott maga elé, a kígyó a tükörben magát meglátva nekiugrott annak a „másik”

kígyónak, az ifjú pedig karddal levágta a fejét. Róla nevezték el a falut Bályoknak. A bővizű forrás ma utcakút, a helybeliek innen hordják az üdítő forrásvizet.

Itt élt a monda-beli kígyó

A kendert nyűtték, tilolták, fonták, szőtték, hímezték

■ Régen szinte minden háznál foglalkoztak kendertermesztéssel. Ez a munka egész évben tartott. Tavasszal elvetették, miután megnőtt, kinyűtték, nyáron áztatták, törték, tilolták, megtaposták, téhével kifésülték, így nyerték a csepűt. Bábukba kötötték, télen megfonták, megszótták. Ma már csak a szép szőttesek és a padlások zugában fellelhető guzsalyok, sulykok, mángorlók emlékeztetnek erre az időszakra.

■ Falunkban még most is emlegetik a régi tengerihántók, tollfosztók,

disznótorok, lakodalmak vidám hangulatát. Ezeket hagyományörző műsorainkban mi is szívesen felelevenítjük. Részt veszünk a helybéli ünnepeken, mint a szüreti bál, karácsonyi műsor, szilveszteri mulatság, farsangi maszkabálozás, húsvéti locsolkodás, pünkösődölés, anyák napi megemlékezés, Európa- és gyermek napi programok, rajzversenyek, népi játékok, mesemondás.

Ünnepeinkkel hagyományt őrzünk

Összeállította Kovács Katalin, Seres Erzsébet tanító néni, a margittai III. F és a bályoki III.B. osztály tanulói, akik az elmúlt tanévben a „Berettyó mentén” című nevelési program keretében együtt tevékenykedtek.